लक्षित त्रि॰ लक्ष-कर्मण क्त । १लक्षणया बोधितेऽर्थे, २ज्ञाते, ३अनुमिते च कर्त्तरि क्त । ४लक्षणाश्रये लक्षक-शब्दे च ।

लक्षितलक्षणा स्त्री लक्षणाभेदे यथा हिरेफपदेन वक्तव्योऽलिलक्षणयोपस्थापिताद्रेफद्वययुक्तभ्रमरपदादभिधयैव भङ्गोपस्थितिः । अत्र न रूढ़िरस्ति प्रकृते तु रूढ़िप्रयोजनाभावाल्लक्षणार्थत्वं द्वयमेव लक्षितलक्षणेति वाच्यम्" । यत्र लक्षिताच्छब्दादर्थाभिधानं तत्रैव लक्षितलक्षणायाः परिभाषितत्वात्" सा॰ द॰ टी॰ ।

लक्ष्मन् न॰ लक्ष-मनिन् । १चिह्ने २प्रधाने च अमरः । स्वार्थे अण् पृषो॰ न वृद्धिः । ३वारवपक्षिणि पुंस्त्री॰ हेमच॰ टमरवपत्न्याः सुमित्रायाः ४ज्येष्ठाललं च पु॰ । ५श्वेतकण्ठकाय्यां हेमच॰ स्त्री टाप् ६वारवपक्षिस्त्रियाम् ७औषधभेदे च स्त्री मेदि॰ टाप् ।

लक्ष्मी स्त्री लक्ष्म-ई-सट च । १विष्णोःपत्न्याम् अमरः । २शोभायां, ३कान्तौ, ४सम्पत्तौ, ५कट्फलौषधे, ६वृद्धिनामौषधे, ७फणिजिह्वायां च मेदि॰ ८स्वर्णयूथिकायाम् ९हरिद्रायां, १०गम्यां, ११सत्तायां १२द्रव्ये च राजनि॰ १३पीड़ायां १४वारयोषिति च शब्दच॰ ।

लक्ष्मीपूजाकालादि स्कन्दपु॰ उक्तं यथा

"पौषे चैत्रे तथा भाद्रे पूजयेयुः स्त्रियः श्रियम् । सिंहे धनुषि मीने च स्थिते सप्ततरङ्गमे । प्रत्यहं पूजयेल्लक्ष्मीं शुक्लपक्षे गुरोर्दिने । नापराह्णे न रात्रौ च नाशिते न त्वरुक्सृगि । द्वादश्यां चैव नन्दायां रिक्तायाञ्च निरंशके । त्रयोदश्यां तथाष्टम्यां कमलां नैव पूजयेत् । न पूजयेत् शनौ भौमे न बुधे नैव भार्गवे । पूजयेत्तु गुरोर्वारे चापाग्रे रविसोमयोः । गुरुवारे हि पूर्णा च यत्नेन यदि लभ्यते । तत्र पूज्या तु कमला धनपुत्रविवर्द्धिनी । न कुर्यात् प्रथमे मासि नैव कुम्भादिवर्जनम् । न कुर्यात् वादवेलत्र नैव भिण्टीं प्रदापयेत् । पौषे च दशमी शस्ता चैत्रे पञ्चमी तथा । नभस्ये पूर्णिमा ज्ञेया गुरुवारे विशेषतः । आढकं धान्यसंपूर्णं नानाभरणभूषितम् । सुगन्धिशुक्लपुष्पैश्च शुक्लपक्षे विशेषतः । पौषे तु पिष्टकं दद्यात् परमान्नञ्च चैत्रके । पिष्टकं परमान्नञ्च नभस्ये तु विशेषतः । गुरुवारसमायुक्ता नभस्ये पूर्णिमा शुभा । कमलां पूजयेत्तत्र पुनर्जन्म न विद्यते । एकेन कमलेनैव कमलां पूजयेद् यदि । इह लोके सुखं प्राप्य परत्र केशवं व्रजेत्" । लक्ष्मीचरित्रे तु "न कृष्णपक्षे रिक्तायां दशमी द्वादशीषु च । अमावास्यिचतुर्द्दशे लक्ष्मीपूजां न कारयेत्" । दशमीनिषेधः पौर्णातिरिक्तपरः प्रागुक्तैकवाक्यत्वात् । दीपान्विताख्यायां तत्पूजादिकं दीपान्वितशब्दे २६०७४० दृश्यम् । कोजागरलक्ष्मीपूजा कोजागरशब्दे २२६२ पृ॰ दृश्या । माघशुक्लपञ्चम्यां श्रीपूजनं "पञ्चम्यां श्रीरपि श्रियम्" ति॰ त॰ विहितम् । "पञ्चम्यां श्रियं पूजयेत्" कल्पस्मृतिरपि तत्परा । नृ॰पु॰ ११४ अ॰ लक्ष्म्यास्तत्रागकारणतोक्ता यथा

"कुचेलिनं दन्तमलोपधारिणं बह्वाशिनं निष्ठुरवाक्यभाषिणम् । सूर्योदये चास्तमये च शायिनं विमुञ्चति श्रीरपि चक्रपाणिनम् । नित्यं क्षेत्रस्तृणानां धरणिविलिखनं पादयोरत्यमार्द्दनानामत्यशौचं वसनमलिनता रूक्षता मूर्द्धजानाम् । हे सख्ये चापि निद्रा विवसनशयनं प्रातरुत्थातिरेकः स्वाङ्गे पीठे च वाद्यं निधनसमयमेतं केशवस्यापि लक्ष्मीः । तस्या भाजनहेतुता तत्रोक्ता यथा "शिरः सुधौतं चरणौ सुमार्जितौ पराङ्मुखाशेवनमल्पभोजनम् । अनग्नशायित्वमपर्वमैथुनं चिरप्रनष्टां श्रियमानयन्ति वट् । यस्य कस्य तु पुण्यस्य पाण्डवस्य विशेषतः । शिरसा धार्य्यमाणस्य अनन्तश्रीः प्रतिष्ठन्यते । दीपस्य पश्चिमाच्छाया छाया गव्यासनस्य च । रजकस्य तु यत्तीर्थमलक्ष्मीस्तत्र तिष्ठति" ।

लक्ष्मीकान्त पु॰ ६त॰ । १विष्णौ, २राजनि । लक्ष्मीपत्यादयोऽप्यत्र । "विहाय लक्ष्मीपतिलक्षकार्ष्णकम्" किरा॰ । लक्ष्मीपतिस्तु लक्षके प्रमहले च विश्वः ।

लक्ष्मीजनार्द्दन न॰ शालग्रामभेदे तस्य लक्षणं यथा "एकद्वारे चतुश्चक्रं नवीननीरदोपमम् । लक्ष्मीजनार्द्दनं श्रेयं रहितं वनमालया" ब्रह्मवै॰ प्र॰ ।

लक्ष्मीनारायण पु॰ शालग्रामभेदे तस्य लक्षणं यथा "एकद्वारे चतुश्चक्रं वनमालाविभूषितम् । नवीननीरदाकारं लक्ष्मीनारायणाभिधम्" ब्रह्मवै॰ प्र॰ ।

लक्ष्मीनृसिंह न॰ शालग्रामभेदे तस्य लक्षणं यथा "द्विचक्रं विस्तृतास्यञ्च वनमालासमन्वितम् । लक्ष्मीनृसिंहं विज्ञेयं गृहिणाञ्च सुखप्रदम्" ब्रह्मवै॰ प्र॰ ।

लक्ष्मीपुत्र पु॰ ६त॰ । १कामदेवे, २अश्वे मेदि॰ ३शुभे लवे च शब्दच॰ । ४गन्धर्वभेदे ।

लक्ष्मीफल पु॰ लक्ष्म्याः फलमस्य । श्रीफले बिल्वफले राजानः

लक्ष्मीवत् पु॰ लक्ष्मीः शोभाऽस्यास्य मतुप् मस्य वः । १पनसे